

Рецензия,
написана от член на научно жури,
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
в СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Рецензент: доц. д-р Георги Маринов, ИУ-Варна

Автор на дисертационния труд: Росица Атанасова Проданова

**Тема на дисертационния труд: ЕВОЛЮЦИЯ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА
РАЗВИТИЕ НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТИТУЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

I. Общо представяне на дисертационния труд:

1. Предмет - изследвани са еволюцията на европейските финансови институции и паричната интеграция с акцент върху перспективите за бъдещо развитие;
2. Обем - 218 страници, в т.ч. 14 таблици и 24 фигури;
3. Структурата на разработката е класическа - въведение, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература, приложения;
4. Литература - 205 източника, на няколко езика;
5. Приложения - 1, статистически данни.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Европейският съюз през последните няколко години е подложен на много сериозни изпитания - икономически проблеми, особено през последните година и половина предвид глобалното свиване на търговията и обмена, политически проблеми, свързани с въпроси относно самата същност на ЕС и ролята му в ежедневието на гражданите, центробежните настроения в някои държави и особено осъществилото се за пръв път в историята на ЕС напускане на страна-членка - Брекзит, неясноти относно бъдещото разширяване и др.

Така че настоящото изследване се появява с подходяща насоченост и в подходящ момент, когато в дневния ред на ЕС отново става въпрос за правилното разпределяне на отговорностите и за преразглеждане на процеса на вземане на решения.

Обектът и предметът на дисертацията са правилно формулирани, изследователските цел и задачи са поставени в подходящото направление, използваните изследователски методи са с установена ефективност, въпреки че става дума за съвременни подходи.

Благодарение на обстойния преглед на разнообразна литература, съставена от множество източници на различни езици представените в дисертационния труд идеи са добре аргументирани, направените предложения са формулирани ясно и с висока доза конкретика.

Най-значимата новост в дисертацията е тестването на координацията между парична и фискална политика в ЕС и открояването на засилващата се роля на паричната политика на ЕЦБ при липса на координация между парична и фискална политики в ЕС.

Указването на институционалните особености на ЕЦБ като потенциално слабо място при паричната политика също заслужава особено внимание.

Изследваният проблем е получил известно внимание от други български изследователи, тъй като встъпването в ЕС и участието в еврозоната бяха на първите места в политическия дневен ред в България в продължение на няколко години през първото десетилетие на XXI-и век. Обаче тези изследвания са фокусирани главно върху аспектите за България, а не върху основополагащите въпроси за участието на страните, ротация на членовете имащи право на глас и въобще върху процеса на вземане на решения като цяло.

Ето защо настоящото изследване може да се разглежда като нов поглед върху проблематиката, насочен към самия център на процеса на вземането на решения и следва да бъде оценено положително. Авторският поглед е ясно изразен, авторските интерпретации са оригинални.

Очертаването на амбивалентната роля на ЕЦБ, както и на трите основни механизма на икономическите и фискалните мерки на ЕС със съвременните им аспекти е също от интерес за българския читател, понеже при все че страната е част от ЕС от над десетилетие, тези особености на функционирането на ЕС засега остават встрани от основните търсения на науката. Предвид предстоящото встъпване в еврозоната обаче, което се очаква да се осъществи в близките няколко години, този текст е напълно навременен.

Обемът на разработката съответства на поставените цел и задачи, а също е и в синхрон с установилата се практика по отношение на подобни трудове. Анализирани са

множество литературни източници посветени на дейността на ЕЦБ, различни статистически методи и теория на институциите.

Разработката е добре илюстрирана с включените 14 таблици и 24 фигури, представящи предимно емпирични данни.

Използван е ясен език, в стилово и езиково отношение не могат да се предявят никакви забележки. Изложението е плавно, липсват повторения и логически противоречия, налице е балансираност както в изказа, така и между отделните глави.

Използваните изчислителни процедури са приложени коректно. Особено впечатление прави прилагането на подходи за изследване за коинтеграция, метод до неотдавна оставащ встрани от българската научна литература. Особен интерес за българския читател предизвиква първа глава на дисертацията, която представлява много прецизно направен систематичен преглед на съществуващите теории за институционалните структури. Дискутирани са практическите проявления на теорията, на примера на различните международни финансови институции.

Разгледаната литература е представена коректно, цитиранията са пълни и отговарят на възприетите правила, не се откриват моменти на плагиатство.

Авторефератът отразява точно и пълно дисертационния труд с основните му моменти и приноси.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Систематизирането на изследванията относно същността на институциите и анализът по отношение на съществуващите световни и европейски финансови институции, със съответните препоръки относно световния финансов ред може да бъде разглеждано като принос към българската икономическа наука.

Изградената рамка за анализ на еволюцията на европейските финансови институции също би могла да бъде възприемана като принос към българската икономическа наука. Процесите се разглеждат както във функционален, така и в организационно-системен аспект. Предлага се да бъде разширен мандатът на ЕЦБ с допълнителни уточнения за отговорността ѝ и разширяване на прозрачността на дейността ѝ, както и постигане на повече информационна интензивност по отношение на Европейския Парламент.

Емпиричното тестване на връзката между фискална и парична политика е друг принос към българската икономическа наука, проведеният операционен анализ също заслужава внимание.

Предложените в дисертационния труд идеи и резултати вече са намерили отзвук и признание в специализираната научна литература, налице са 5 публикации обхващащи всички основни моменти от разработката, в т.ч. една студия, една статия и три научни доклада.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Препоръчително е да бъдат доизяснени мотивите, с които се предлага ЕЦБ да стане кредитор от последна инстанция, като пряко кредитира някои търговски банки, а не това да се прави от съответните национални централни банки, както е досега.

Какво определя предлагания двугодишен срок "на охлаждане" на членовете на управителния съвет на ЕЦБ? Какви биха били различията при по-кратък или по-дълъг срок?

В разработката остава встрани въпросът доколко паричната политика е осъществима в условията на лихвени проценти близки до нулата. Проучването на този въпрос би могло да бъде добро продължение на настоящото изследване.

Препоръчвам първа глава да бъде публикувана в част от учебник с подходяща тематика.

V. Обобщено заключение и становище.

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на СА "Д.А.Ценов" - Свищов.

Дисертационният труд показва, че Росица Атанасова Проданова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „доктор“ на Росица Атанасова Проданова в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика.

Дата: 07.07.2021 г.

Рецензент:

(доц. д-р Георги Маринов).